

1 ויאמר יי על עובד את
 תורתיו אשר נתתי
 בפיכם ולא שמעו
 בקולי ולא הלבו בה:
 2 בלב נבון תגדו חכמה
 ובקרב כסילים תודע:
 3 קטן וגדול שם הוא
 ועבד חפשי מאדניו:
 אוב ג יט

מוסף רש"י

ושדיאן זרענא (כתובות
 קא). וגדילנא נישב.י.
 מתקלע אני ממנו. והוא
 לו (ב"ב כב.) אין פוסקין
 נשפין ליונים (שם).
 ואירכנא מגילתא.
 ומתקן את קליפס. ארינא
 לשון מיקון. כדלמנא בנמכת
 טובה (מד): ארין או לא
 ארין. כלומר מתקן או אינו
 מתקן. ובס' פורא (ד) נמי
 כתיב ועמות מלכא לא ארין
 ללא למתא (כתובות שם).
 לא תהא כוזבא בישראל.
 כלומר שלא אומר כזב זה
 ועלם (שם). בר גפחא. ר'
 יוחנן דמיקי בר נפחא
 ככלא הש"ס. נראה למורי
 דלפניו של ר' יוחנן הוה נפחא
 ולהכי מיקי בר נפחא. ואלו
 דמפשי בר נפחא על שם
 יפויו (סנהדרין צו.) אשטר
 לך משטר. מתושבת על
 הפין (חולין קה.).

אסתירא בלגיא קיש קיש

קריא. מפרש ריב"א
 לפי שאין דרך זו להניח בלגין הוא
 מקשקש ואם היה מניחו בלגניקי
 דרכו להיות שם לא היה מקשקש:
בי מטא [למימר] מחיה המתים רגש
עלמא. אע"ג דליכא נמי מחיה
 המתים מקמי משיב הרוח אומר ר"מ
 משום דתחיית המתים לא היו אלא
 ע"י טל וע"ל דכמשיב הרוח ומוריד
 הגשם נשז זיקא ואתא מיטרא משום
 שזהו עיקר תפלת הרוח והגשם
 שבזרכה זו אכלל תחיית המתים
 עיקרה היא בחגיגתה:
 ואיתסי

אמרו חכמים ולא פירושוהו אמרו נביאים ולא
 פירושוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר
 ויאמר ה' על עובד את תורתו אשר נתתי
 לפניכם אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו
 בתורה החילה אמר רב חמא מאי דכתיב
 בלב נבון תגדו חכמה ובקרב כסילים תודע
 בלב נבון תגדו חכמה זה ת"ח בן ת"ח ובקרב
 כסילים תודע זה ת"ח בן ע"ה אמר עולא היינו
 דאמרי אינשי אסתירא בלגיא קיש קיש
 קריא אמר ליה ר' ירמיה לר' זירא מאי דכתיב
 קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדניו אטו
 לא ידעינן דקטן וגדול שם הוא אלא כל
 המקמינן עצמו על דברי תורה בעוה"ז נעשה
 גדול לעוה"ב וכל המשוים עצמו כעבד על

כשהיו עוסקין בתורה לא היו מזכרין
 לה' אלא לפניהם קא דרש זרעה אשר ה' (א)
 (נתן לנו תורת אמת) שהיא לפנינו של דברי תורה וכיון דלא מזכרין גליא
 דעמיהו שאינה מתנה חשובה להם: **סודע**. מודיע לכל ומתפאר בכמה: **זן עס הארץ**. היינו בקרב כסילים משפחת כסילים: **איספירא**
בלגיא. סלע אחד בלגיא: **קיש קיש קריא**. מתקשקש ומשמיע קול ואם היה מלא סלעים לא היה משמיע קול: **מליין מערתא דרנן**.
 שלא יכשלו כהנים לעבור עליהן
 ולהאחיל שלא תארע תקלה על ידי
לדיקים: איעלמא מיניה. לא יכול
 למאור מקומה: **ריבזתא**. לאחריס.
 לשון (מ"ק דף ו): המרביץ שדהו
 משקה: **רבי חנינא**. צר' חמא:
שדינא ייסנא. זורע אפי זרעוני
 פשתן: **שדינא**. משליך. וגדילנא
 נישבי. וקולע אפי ממנו רשתות
 ומכמורות: **ולייננא עבי**. ואפי לד
 זכייס: **וארינא מגילתא**. ומתקן
 אפי מעורויהן קליפס: **וסליקנא**
למסא. לנקוט שאין מלמדי מיוקוט:
לחמשה ינוקי. לכל אחד ספרו: **ומסינא**.
 על פה שיתא סדרי משנה לשימא
 ינוקי: **אקרו אהדרי**. לימדו זה את
 זה מקראות: **ואסנו אהדרי**. לימדו

זה את זה סדרו: **לא ספא כוזאם**
זישראל. לא תאמר זאת זישראל:
אמש נראה לי. צמלוס: **סקוע**.
 וימשך זישיבה של מעלה: **ור' יוחנן**
אזל ר' הייא לא. אמרתי אני ופי אין
 ר' יוחנן ראי לימשך אצל ר' חייא:
ובצורין. מרגוס דלפדין: **דמזכרא**
 הו שפירין עיניה. בזכר ראיתי את
 עיניו יפות ולערב ראיתי דמותו כאילו
 נשרפו צאור: **אמרי ליה**. אמרתי לו:
 דאמרי. אמרתי לאליהו: **אופרקא**.
 קמדרא: **נוטיטי**. נילולות אישטנזיליו"ש
 בלע"ז: **מסני' דמר קמסינא**. מוספתא
 של אדוני ססידרה לששה סדרים אני
 שונה תמיד. דר' חייא סדרה לתוספתא
 כדלמרי' בעלמא רבי לא שנהא ר'
 חייא מנא ליה ואמרי' כל מתינתא
 דלא מיתינא זי ר' חייא ור' אושעיא
 לא תתבו מינה צני מדרשא: **סקפי**
ברחמי. מרביץ בתפלה: **ומייתי**
למשיח בלא זמניה. לכך אין ניתן
 לי רשות להעמידן יחד: **יש דוגמאן**.
 שמהא תפלתן ששמעת: **פולסי**.
 חצבת מלקות: **שמואל ירחינא**.
 הוא שמואל צר אכל חזירו של רב
 ועל שהיה צקי צסוד העיבור כדלמרי'
 צמס' ר"ה (דף קז): אמר שמואל
 יכלנא לתקוני כולה גלותא קרי ליה
 ירחינא: **אימלי לך סמא**. בתוך
 העין: **אשטר לך משטר**. אמשח לך
 ע"ג העין. משטר מטפס' מוליור'
 בלע"ז כדלמרי' גבי כותח הבבלי
 (חומן האדומי) צפסחסי (דף מד).
 משטר קשטר מטצל פתו: **גופתא**.
 קנה חלול: **סוסי צי סדיא**. תחת
 מראשותיו ובוקע כח חזק הסס
 והולך דרך עסם גולגלתו ומותו עד
 עיניו: **הוה מלטער רבי למיסמיה**.
 טרס ומתעסק לסומכו לפי שחכס
 צקי היה כל כך: **ולא הוה מססייעא**
מילתא. שהיתה השעה נטרפת
 אז לא היו החכמים נאספסי:
 ה"ג

הגהות הב"ח

16 גבי צר סורמקי חו לי
 הוא: (3) שם מוזכר ליה
 גובתא כלי' ואלו צי
 נמק: (5) רש"י ד"ה שלא
 צטו צי צרכת אשר חבר
 בנו ונתן לנו את חוררתו
 שהיא לפניה:

לעוי רש"י

אישטנזיליו"ש
 אישטנזיליו"ש
 יצוצות.
 מוליור' [מוליור'].
 להרטיב, להשרות.

חכים